

การศึกษามโนทัศน์ทางจริยธรรม ตามหลักสูตรประมวลศึกษาพุทธศักราช 2521

ในนิทานพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา



นางสาวภัสสร อิ่มทองคำแห่ง

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาคริชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-576-077-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015366

I10304412

A STUDY OF MORAL CONCEPTS ACCORDING TO THE ELEMENTARY  
CURRICULUM B.E. 2521 IN THE FOLKTALES  
OF CHANGWAT NAKHON RATCHASIMA

Miss Passara Intarakumhaeng

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements  
for the Degree of Master of Education  
Department of Elementary Education  
Graduate School  
Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-077-3



หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาโมเดลทางจริยธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา

พุทธศักราช 2521 ในนิทานพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา

โดย

นางสาวภัสสร อินทร์กำแหง

ภาควิชา

ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แรมสมร อยู่สถาพร

---

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชาภัย  
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชาภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ  
(ศาสตราจารย์ สมน อมรวิวัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แรมสมร อยู่สถาพร)

..... กรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประคอง สุทธสาร)



ภัสสร อินทรกำแหง : การศึกษามโนทัศน์ทางจริยธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในนิทานพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา (A STUDY OF MORAL CONCEPTS ACCORDING TO THE ELEMENTARY CURRICULUM B.E. 2521 IN THE FOLKTALES OF CHANGWAT NAKHON RATCHASIMA) อ.ที่ปรึกษา : ผศ. ดร.แรมล่อม อยู่สถาพร , 550 หน้า

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษามโนทัศน์ทางจริยธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในนิทานพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. มโนทัศน์ทางจริยธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในนิทานพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา ที่พบมากที่สุด คือ ผู้ที่รู้จักให้และรู้จักรับ เป็นผู้มีน้ำใจ
2. มโนทัศน์ทางจริยธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในนิทานพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา ที่พบมากที่สุด จำแนกตามประเภทของนิทานพื้นบ้านแต่ละประเภท ได้แก่ 2.1 ในนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานปรัมปรา คือ ความกตัญญูทดเวท เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมในสังคมทุกยุคทุกสมัยอย่างสม่ำเสมอ 2.2 ในนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานท้องถิ่น คือ ความมีเหตุผลช่วยให้ตัดสินใจได้ถูกต้อง และยุติธรรม 2.3 ในนิทานพื้นบ้านประเภทเทพนิยาย คือผู้ที่รู้จักให้และรู้จักรับ เป็นผู้มีน้ำใจ 2.4 ในนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเรื่องสัตว์คือ ความมีเหตุผล ช่วยให้ตัดสินใจได้ถูกต้อง และยุติธรรม 2.5 ในนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานตลกขบขัน คือ ผู้ที่รู้จักให้และรู้จักรับ เป็นผู้มีน้ำใจ
3. ในด้านหัวข้อจริยธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา ที่พบมากที่สุด คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ
4. หัวข้อจริยธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา ที่พบมากที่สุด จำแนกตามประเภทของนิทานพื้นบ้าน ได้แก่ 4.1 ในนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานปรัมปรา คือ ความเมตตากรุณา 4.2 ในนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานท้องถิ่น คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ 4.3 ในนิทานพื้นบ้านประเภทเทพนิยาย คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ 4.4 ในนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเรื่องสัตว์ คือ ความเป็นผู้มีเหตุผลและความกตัญญูทดเวท 4.5 ในนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานตลกขบขัน คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ
5. นิทานพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา ที่ปรากฏมโนทัศน์ทางจริยธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มากที่สุด จำแนกตามประเภทของนิทานพื้นบ้านมีดังนี้ 5.1 นิทานพื้นบ้านประเภทนิทานปรัมปรา คือ เรื่องพระนางวัน 5.2 นิทานพื้นบ้านประเภทนิทานท้องถิ่น คือ เรื่องผู้บ้าเหี้ยมประโยชน์ 5.3 นิทานพื้นบ้านประเภทเทพนิยาย คือ เรื่องเจ้ายอดทอง 5.4 นิทานพื้นบ้านประเภทนิทานเรื่องสัตว์ คือ เรื่องแม่หมาฉิล 5.5 นิทานพื้นบ้านประเภทนิทานตลกขบขัน คือ เรื่องหูแย้ อาจารย์ทองอยากดัง และลูกศิษย์หลวงพ่อ

ภาควิชา .....ประถมศึกษา.....  
 สาขาวิชา .....ประถมศึกษา.....  
 ปีการศึกษา ..... 2531 .....

ลายมือชื่อนิสิต .....  
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

PASSARA INTARAKUMHAENG : A STUDY OF MORAL CONCEPTS ACCORDING TO THE  
ELEMENTARY CURRICULUM B.E. 2521 IN THE FOLKTALES OF CHANGWAT NAKHON  
PATCHASIMA. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. RAMSAMORN YOOSATHAPORN,  
Ph.D., 550 PP.

The purpose of the research was to study moral concepts according to  
the Elementary Curriculum B.E. 2521 in the folktales of Changwat Nakhon  
Ratchasima.

The research findings were as follow :

1. The moral concept found most in the folktales of Changwat Nakhon  
Ratchasima was the one who gives and takes is kind person.

2. The moral concepts found most in each type of folktales were as  
follow: 2.1 In the fairy tale : gratefulness should be continually promoted  
in the society of every generation; 2.2 in the legend : rationalization helps  
making decisions precise and fair; 2.3 in the myth : the one who gives and  
takes is a kind person; 2.4 in the animal tale : rationalization helps making  
decisions precise and fair; and 2.5 in the jest : the one who gives and takes  
is a kind person.

3. The moral aspects found most was hospitality and sacrifice.

4. The moral aspects found most in each type of folktales were as  
follow : 4.1 In the fairy tale : kindness; 4.2 in the legend : hospitality  
and sacrifice; 4.3 in the myth : hospitality and sacrifice; 4.4 in the  
animal tale : rationalization, and gratefulness; and 4.5 in the jest ;  
hospitality and sacrifice.

5. The names of the folktales which remarkably gave moral concepts  
to the listeners in each type of the folktales were as follow : 5.1 In the  
fairy tale : Pra Nawan; 5.2 in the legend : Pu Bumpen Prayode; 5.3 in the  
myth : Chao Yodtong; 5.4 in the animal tale : Mae Ma Nin; 5.5 in the jest:  
Hu Chae, Acharn Tong Yak Dung and Looksid Luang Poh.

ภาควิชา ..... ประถมศึกษา  
สาขาวิชา ..... ประถมศึกษา  
ปีการศึกษา 2531 .....

ลายมือชื่อนิสิต .....  
.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....  
.....



### กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือ แนะนำตรวจและแก้ไขตลอดมา จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แรมสมร อยู่สถาพร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้สละ เวลาให้ความช่วยเหลือแนะนำ และแก้ไขในการสร้างเครื่องมือวิจัย ศาสตราจารย์ สุนน อมรวิวัฒน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประคอง สุทธสาร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาอ่าน เพื่อแก้ไขให้วิทยานิพนธ์ เล่มนี้เป็นวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ วิทยาการผู้เล่านิทานทุกท่านที่ได้กรุณาสละ เวลาเพื่อเล่านิทานพื้นบ้านที่ไว้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ และ เพื่อน B8 ตลอดจนผู้ร่วมงาน ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัย เป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และพี่ ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือทุก ๆ ด้านและ เป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมาจนวิทยานิพนธ์ เล่มนี้สำเร็จ เป็นฉบับสมบูรณ์

ภัสสร่า อินทรกำแหง



สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย .....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....	จ
กิตติกรรมประกาศ .....	ฉ
สารบัญตาราง .....	ณ
 บทที่	
1 บทนำ .....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา .....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย .....	8
ขอบเขตของการวิจัย .....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย .....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย .....	10
2 บรรณคดีที่เกี่ยวข้อง .....	11
ความหมายและประเภทของนิทานพื้นบ้าน .....	11
คุณค่าของนิทานพื้นบ้าน .....	18
สภาพทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมา .....	21
นิทานพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา .....	23
บทบาทของนิทานพื้นบ้านในการอบรมสั่งสอนจริยธรรม .....	25
บทบาทของนิทานพื้นบ้านในด้านการเรียนการสอน .....	28
ความหมายของจริยธรรมและมโนทัศน์ทางจริยธรรม .....	29
จริยธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 .....	32
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา .....	38
การปลูกฝังจริยธรรมในเด็ก .....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	47

3	วิธีดำเนินการวิจัย .....	53
	การรวบรวมนิทานพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมาที่ใช้ในการวิจัย .	53
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....	56
	การสร้าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....	56
	การเก็บรวบรวมข้อมูล .....	58
	การวิเคราะห์ข้อมูล .....	59
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....	60
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ .....	164
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย .....	164
	วิธีดำเนินการวิจัย .....	164
	สรุปผลการวิจัย .....	166
	อภิปรายผลการศึกษาวิจัย .....	169
	ข้อเสนอแนะ .....	180
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป .....	183
	บรรณานุกรม .....	184
	ภาคผนวก .....	194
	ประวัติผู้เขียน .....	550



สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตารางรายชื่อหมู่บ้าน .....	55
2	ตารางจำแนกนิทานพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา ตามประเภท ของรูปแบบ .....	61
3	ความถี่และร้อยละของมโนทัศน์ทางจริยธรรมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ของจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทของนิทานพื้นบ้าน .....	67
4	อันดับที่ความถี่และร้อยละของมโนทัศน์ทางจริยธรรมที่ปรากฏในนิทาน พื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมาทั้งหมด .....	90
5	จำนวนและร้อยละของหัวข้อมโนทัศน์ทางจริยธรรมในหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของ จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทของนิทานพื้นบ้าน .....	101
6	ความถี่ ค่าร้อยละและอันดับที่ของหัวข้อจริยธรรมที่ปรากฏในนิทาน พื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมาทั้งหมด .....	102
7	ความถี่ ค่าร้อยละและอันดับที่ของหัวข้อจริยธรรมที่ปรากฏในนิทาน พื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทของนิทานพื้นบ้าน ..	104
8	สรุปมโนทัศน์ทางจริยธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา ประเภทนิทาน ปรัมปรา .....	111
9	สรุปมโนทัศน์ทางจริยธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา ประเภทนิทานท้องถิ่น	128
10	สรุปมโนทัศน์ทางจริยธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา ประเภทนิทาน เทพนิยาย .....	144

ตารางที่		หน้า
11	สรุปมโนทัศน์ทางจริยธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา ประเภทนิทาน เรื่องสัตว์ .....	147
12	สรุปมโนทัศน์ทางจริยธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา ประเภทนิทาน คอกขบขัน .....	151